

Datum besluitraad	: 18 december 2018	Datum oordeelraad	: 26 november 2018
Agendapunt	: 18.133	Datum B enW	: 13 november 2018
Volgnummer	:	Programma begroting	: 14
Gewijzigd voorstel	:	Taakveld	:
Portefeuillehouder	: L. Demmers	Registratienummer	: 18bs00193

Keuzenota raad

Keuze deelname experiment centrale stemopneming

Samenvatting

Uit de evaluaties van de verkiezingen die BZK de afgelopen jaren heeft gehouden, blijkt vaak dat gemeenten knelpunten ervaren met het handmatig tellen van de stembiljetten door de stembureaus. Het ministerie probeert het verkiezingsproces waar mogelijk te verbeteren, en heeft enkele jaren geleden het initiatief genomen voor een tijdelijke experimentenwet die het mogelijk maakt te experimenteren met een centrale stemopneming. Doel van het centraal tellen van de stembiljetten is het telproces efficiënter, betrouwbaarder, transparanter en dus beter controleerbaar maken.

Voorkeur uit te spreken voor:

Wel of geen deelname aan het experiment centrale stemopneming van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij de Europese Parlementsverkiezingen in mei 2019.

Inleiding

Sinds er weer met het rode potlood wordt gestemd ervaren verscheidene gemeenten tijdens verkiezingen enkele knelpunten bij de stemopneming. Ook in de gemeente Veldhoven merken we dat op de stembureaus door de lange verkiezingsdag de vermoeidheid leidt tot verminderde concentratie waardoor de kans op fouten toeneemt. In een poging om deze knelpunten weg te nemen is de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming in het leven geroepen. Deze wet biedt gemeenten de mogelijkheid te experimenteren met een andere vorm van stemopneming die de efficiëntie, transparantie en controleerbaarheid van de stemopneming moeten vergroten. Mede namens de VNG heeft de minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties de gemeenten opgeroepen om mee te doen aan het experiment. Het experiment kan pas worden gehouden na goedkeuring van de gemeenteraad.

Werkwijze

Bij de huidige werkwijze vindt na sluiting van de stembureaus eerst een voorlopige telling op partijniveau plaats. Als deze voorlopige uitslag op partijniveau is vastgesteld en doorgegeven wordt er in het stemlokaal overgegaan tot een telling op kandidaatniveau. Hierbij wordt het aantal op iedere afzonderlijke kandidaat uitgebrachte stemmen vastgesteld door de leden van het stembureau. Afhankelijk van het aantal uitgebrachte stemmen bij het desbetreffende stembureau kan het telproces enkele uren duren. Bij deelname aan het experiment centrale stemopneming vindt na sluiting van de stembureaus ook eerst een voorlopige telling op partijniveau plaats. De voorlopige uitslag zal dus ook bij gebruik van centrale stemopneming al op de verkiezingsdag bekend zijn. Na het vaststellen van de voorlopige uitslag zorgt het stembureau er voor dat alle bescheiden worden ingepakt. Het tellen van de stemmen

die op de afzonderlijke kandidaten zijn uitgebracht gebeurt de volgende dag door een daarvoor ingesteld gemeentelijk stembureau. De ingezette tellers vallen onder verantwoordelijkheid van het gemeentelijk stembureau. Het gemeentelijk stembureau stelt na de telling voor elk stembureau de uitslag vast. Als het gemeentelijk stembureau er zeker van is dat de stemopneming juist is uitgevoerd, maakt dit het proces-verbaal van de stemopneming voor de gemeente op.

Overeenkomsten

De verkiezingsdag ziet er hetzelfde uit

De dag van de verkiezing van de leden van het Europees Parlement verloopt tot de stemopneming in beide gevallen hetzelfde.

De verkiezingen in maart 2019 verlopen op de gebruikelijke wijze.

Op 20 maart 2019 vindt een gecombineerde verkiezing van de leden van Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Waterschap plaats. Vanwege de complexiteit van een dubbele verkiezing stellen we voor om het experiment centrale stemopneming enkel bij de verkiezing van de leden van het Europees Parlement te laten plaatsvinden.

Verschillen

Geen uitslag op kandidaatniveau bij de centrale stemopneming

In het geval van de verkiezing van de leden van het Europees Parlement levert dit geen andere werkwijze op. In het geval van bijvoorbeeld gemeenteraadsverkiezingen betekent dit een andere invulling van de avond.

Instellen gemeentelijk stembureau

Bij het centraal tellen worden de dag na de verkiezing op een centrale locatie (Koningshof), door een daarvoor in te stellen gemeentelijk stembureau de stemmen die op afzonderlijke kandidaten zijn uitgebracht vastgesteld. Alle tellers werken onder verantwoordelijkheid van het gemeentelijk stembureau. Het gemeentelijk stembureau stelt van elk stembureau de uitslag vast. Als het gemeentelijk stembureau er zeker van is dat de stemopneming juist is uitgevoerd, maakt dit het proces-verbaal van de stemopneming voor de gemeente op.

Het centraal tellen vergt meer organisatie

Er is extra inzet (in- en extern) nodig om de dag na de verkiezing een uitslag op kandidaatniveau vast te stellen. Voorbeelden hiervan zijn extra inzet om de stembescheiden van de Veldhovense stembureaus over te brengen naar de centrale tellocatie, beveiliging van het transport en opslag, extra personele inzet op de teldag en voor het inrichten van het gemeentelijk stembureau voor de vaststelling op kandidaatniveau.

Centraal tellen kost meer geld

De kosten voor deelname aan het experiment centrale stemopneming worden geraamd op €14.000. Het betreft o.a. huur van een centrale locatie, inrichting van de ruimte, de logistiek, de beveiliging, inzet van tellers en instructies voor alle deelnemers etc.

Op andere kosten met betrekking tot de uitslagverwerking kan worden bespaard omdat nu centraal wordt geteld (€2000,-). Daarnaast stelt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een vergoeding beschikbaar van totaal €6000,-. De extra kosten die het experiment bij de verkiezing van de leden van het Europees Parlement met zich meebrengen van €6000,- moeten extra worden aangevraagd omdat de huidige middelen niet toereikend zijn.

Kans op fouten bij centraal tellen is aanzienlijk kleiner

Ten eerste vindt de gehele telling bij de werkwijze die nu wordt gehanteerd plaats door de stembureauleden die al een dag zitting hebben gehad op het stembureau. Vermoeidheid kan daarom aan het einde van de avond zorgen voor telfouten, zeker bij langere telprocedures zoals bij de gecombineerde verkiezing. Als er de volgende dag geteld wordt door frisse telteams is de kans op fouten aanzienlijk kleiner. Bovendien heeft de verkiezingsorganisatie beter zicht op het telproces en kan er ook worden gestuurd of ingegrepen als dit noodzakelijk is voor een correct verloop.

Stemopneming bij centraal tellen is beter controleerbaar en transparanter

Een ander argument voor deelname aan het experiment met centrale stemopneming is de verbeterde controleerbaarheid en transparantie van de stemopneming. Omdat de telling van alle stembureaus op één locatie plaatsvindt is namelijk de telling van elk van deze stembureaus te volgen voor geïnteresseerde inwoners, waar een belangstellende bij de stemopneming in het stemlokaal maar één stembureau tegelijkertijd kan volgen.

Door deelname wordt ons streven naar innovatie van het verkiezingsproces geuit.

Dit experiment kan een bijdrage leveren aan het innemen van een innovatieve voorloperspositie in het verkiezingsproces. Dit is eerder tot uiting gekomen in het mogelijk maken van het zelfstandig stemmen voor blinden en slechtzienden met behulp van een mal en soundbox.

Vervolg

Het raadsbesluit moet worden medegedeeld aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De minister wijst de gemeenten aan waar een experiment wordt gehouden. Als zich veel gemeenten aanmelden wordt er mogelijk geloot. Deelname aan dit experiment is dus niet zeker.

Communicatie en samenspraak

Bij de werving van de stembureauleden voor de verkiezingen van de leden van het Europees Parlement die in mei 2019 plaatsvinden, zullen zij op de hoogte worden gesteld van de centrale telling.

Bijlagen

Geen

Resultaat bespreking oordeelsvormende raad

Burgemeester en wethouders van Veldhoven,

H.J. de Ruiters
secretaris

A.M. Demmers – van der Geest
burgemeester